

Figuren viser også, at der er stor forskel på menneskers fodspor. Mennesker i Europa og i Nord Amerika har et fodspor, som er flere gange større end det, der i gennemsnit er til rådighed på Jorden. Til gengæld har over halvdelen af Jordens befolkning et fodspor, som er mindre end det, der i gennemsnit er plads til. Hvis alle mennesker på Jorden skulle have et fodspor på størrelse med det gennemsnitlige i Europa, som endda er væsentlig mindre end i Danmark, så ville det kræve 2-3 jordkloder. Og vi bliver hele tiden flere om at dele pladsen. I dag er verdens befolkning på 6 mia., men den ventes at vokse til 9 mia. i år 2050.

Beregningerne af det økologiske fodspor tydeliggør altså to store udfordringer for den nulevende generation:

- hvordan kan fodsporet fra verdens samlede befolkning tilpasses Jordens kapacitet?
- hvordan kan ulighederne i verden gøres mindre?

Der er grundlæggende fire måder, hvorpå man kan tilpasse det samlede fodspor til jordens kapacitet:

1. *At forøge eller i det mindste bevare biokapaciteten.* Det betyder, at jorderosion og jordforurening skal forhindres, at landbrugsjord ikke skal bebygges, at ferskvandsreservoirer skal beskyttes, at fiskebestanden i havene skal bevares, og store klimaændringer skal undgås.
2. *At ting og serviceydelser skal produceres ved anvendelse af mindre fossilt brændsel og andre ressourcer.* Det kræver, at vi opfinder og udvikler helt nye teknologier, ikke mindst inden for energiforsyning og energibesparelser og fødevarerproduktion. Vi skal også tage stilling til miljøpåvirkninger fra nye teknologier.

Er genmodificerede fødevarer fx en miljøsikker teknologi? En af de strategier, som der arbejdes på, kaldes Faktor 4. Den går ud på at producere de samme ting, men med kun 1/4 af ressourceforbruget.

Det er enorme udfordringer, der kræver initiativ, nytænkning, naturvidenskab, forskning og udvikling. Det kræver mennesker med lyst og evner til virkelig at gøre en forskel. Måske er det dig?

3. *At de fleste i vores del af verden nedsætter deres forbrug af ting og serviceydelser.* Er det realistisk? Hvad kan vi undvære, og synes vi, at sagen er vigtig nok til at ændre levevis?

Vil vi undvære en flyrejse, en bil, den nye mobiltelefon, den tykke søndagsavis, en stor bolig, et godt sundhedsvæsen? Hvad er i det hele taget vigtigt for et godt liv? Dele af vores forbrug i den rige verden nedsætter fx livskvaliteten. Det viser sig bl.a. ved fedmeepidemien, stress på arbejdspladsen og trafikdrab. Andre dele, fx at slukke for vandhanen mens man børster tænder, ændrer ikke livskvaliteten.

Hvilke aktiviteter har et stort fodspor, og hvilke har et lille fodspor? Kan nogen ting erstattes af andre med et mindre fodspor, fx en del af madens animalske fedt med grønt og frugt? Kan vi spare på ressourcerne ved omtanke i det daglige? Det kræver både viden og etiske overvejelser hos den enkelte at foretage dette valg. Det kræver også politisk arbejde bl.a. i NGO'er og i folketinget.

4. *At væksten i befolkningens størrelse bliver mindre og hurtigt helt stoppes.* Det har bl.a. vist sig, at kvinder får færre børn, når de får en uddannelse, og når sundhedstilstanden i samfundet forbedres.